

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2014. gada 22. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Uldis Ķinis, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Ivo Ržepicka (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 130/2014),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt 2012. gada 29. novembra likuma „Grozījumi Civilprocesa likumā” 12. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 90., 91., 92. un 105. pantam.

Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības lūdz izvērtēt Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta (2012. gada 29. novembra likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī) atbilstību Satversmes 1., 90., 91., 92. un 105. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka apmēru, kādā civilprocesā ir atlīdzināmi ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Papildus tam Satversmes tiesas likuma 20. panta sestā daļa noteic, ka, izskatot konstitucionālo sūdzību, kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī gadījumā, kad sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Pieteikumā ir lūgts izvērtēt likuma normas atbilstību Satversmes normām. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Līdz ar to tam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa prasa, lai pastāvētu pamatota iespējamība, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju.

No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir tiesājies civiltiesiskā kārtībā. Tiesa ir atteikusies apmierināt Pieteikuma iesniedzēja prasību un noteikusi pienākumu atmaksāt atbildētājam ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 2000 latu apmērā (*sk. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 28. decembra spriedumu lietā Nr. SKC-1945/2013*). Tādējādi apstrīdētā norma ir piemērota attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju un pastāv pamatota iespējamība, ka tā varētu aizskart Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas prasībām.

6.2. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība

augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 2. punkts prasa pamatot, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visus viņam pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, līdz pat kasācijas sūdzības iesniegšanai Senātā.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un sestās daļas 2. punkta prasībām.

6.3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Senāta spriedums lietā Nr. SKC-1945/2013 pieņemts 2013. gada 28. decembrī. Termins pieteikuma iesniegšanai ir skaitāms no nākamās dienas pēc Senāta sprieduma spēkā stāšanās. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts caur pastu 2014. gada 29. jūnijā (pasta zīmogs). Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis pieteikuma iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas prasībām.

6.4. saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu, pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 90. pantam, kas nosaka: „Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības.”

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 90. pants ievada Satversmē ietvertu pamattiesību katalogu un norāda uz nozīmi, kādu šīs pamattiesības nostiprināšanai Satversmē piešķīris likumdevējs. Tikai persona, kas zina savas tiesības, spēj tās efektīvi īstenot un – nepamatota aizskāruma gadījumā – aizstāvēt taisnīgā tiesā. Līdz ar to Satversme paredz personas subjektīvās publiskās tiesības tikt informētai par tās tiesībām un arī pienākumiem.

Valstij ir pienākums ne vien pieņemt normatīvos aktus, kas regulē personu uzvedību visdažādākajās tiesiskajās attiecībās, bet arī radīt mehānismu, kas nodrošina personu informētību par tiesiskā regulējuma izmaiņām un saturu. Tas paredz arī personas tiesības, stājoties publiski tiesiskajās attiecībās ar valsts varas institūcijām, tikt informētai par tās tiesībām konkrētajās attiecībās.

Personas tiesības zināt savas tiesības noteic arī likumdevēja darbības ietvaru. Likumiem un citiem normatīvajiem aktiem jābūt publiski pieejamiem,

pietiekami skaidriem un saprotamiem. Tāpat arī personai ir tiesības izziņāt normatīvo aktu piemērošanas praksi, proti, demokrātiskā tiesiskā valstī tiesu judikatūrai jābūt brīvi pieejamai ikvienam interesentam (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 16. punktu*).

Satversmes 90. pants neliedz likumdevējam grozīt spēkā esošos likumus. Pieteikumā nav sniegti argumenti par to, ka apstrīdētā norma nebūtu publiski pieejama, pietiekami skaidra vai saprotama. Pieteikuma iesniedzēja norādītie apsvērumi par tiesiskā regulējuma izmaiņām, kuru rezultātā pieaudzis atlīdzināmo ar lietas vešanu saistīto izdevumu apmērs, nav attiecināmi uz tiesībām zināt savas tiesības.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums daļā par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 90. pantam, ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

6.5. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1., 91., 92., un 105. pantam.

Šajās prasījuma daļās pieteikumā ir sniegts Satversmes tiesas praksē atzītajiem kritērijiem atbilstošs juridiskais pamatojums. Proti, pieteikumā ir ietverta apstrīdētās normu satura analīze, apsvērumi, kādā veidā apstrīdētā norma ierobežo Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, apstrīdētās normas pieņemšanas procedūras tiesiskuma, pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa, kā arī samērīguma izvērtējums. Tādējādi pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta sestās daļas 1. punkta prasībām.

Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta (2012. gada 29. novembra likuma redakcijā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 92. un 105. pantam”.

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Latvijas Republikas Saeimu – līdz 2014. gada 22. septembrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu daļā par Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta (2012. gada 29. novembra likuma redakcijā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

U. Ķinis